

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان و نام پدیدآور: مهدویت و آسیب‌های فرارو/ گردآورنده معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.
مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

شابک: 978-600-6543-80-2

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق -

موضوع: مهدویت

موضوع: مهدویت-- انتظار

شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی

رده بندی کنگره: BP۱۳۹۱۲۲۴/م۹

رده بندی دیوبی: ۴۶۲/۳۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۶۸۳۳۰

۳۳ → مهدویت و آسیب‌های فرارو

نویسنده: حسین ایرانی

آستان قدس رضوی

چاپ هشتم: پاییز ۱۳۹۱ (ویرایش جدید)

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

نشانی: حرم مطهر امام‌رضا(ع)، اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی

تلفن: ۰۵۱۱-۳۲۰۲۰ دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲ Rahnama@Aqrazavi.org

به‌کوشش محمدحسین پورامینی

ویراستار: محمد مهدی باقری

طراح جلد: علی بیات

طراح لوگوی رهنما: مسعود نجابتی

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

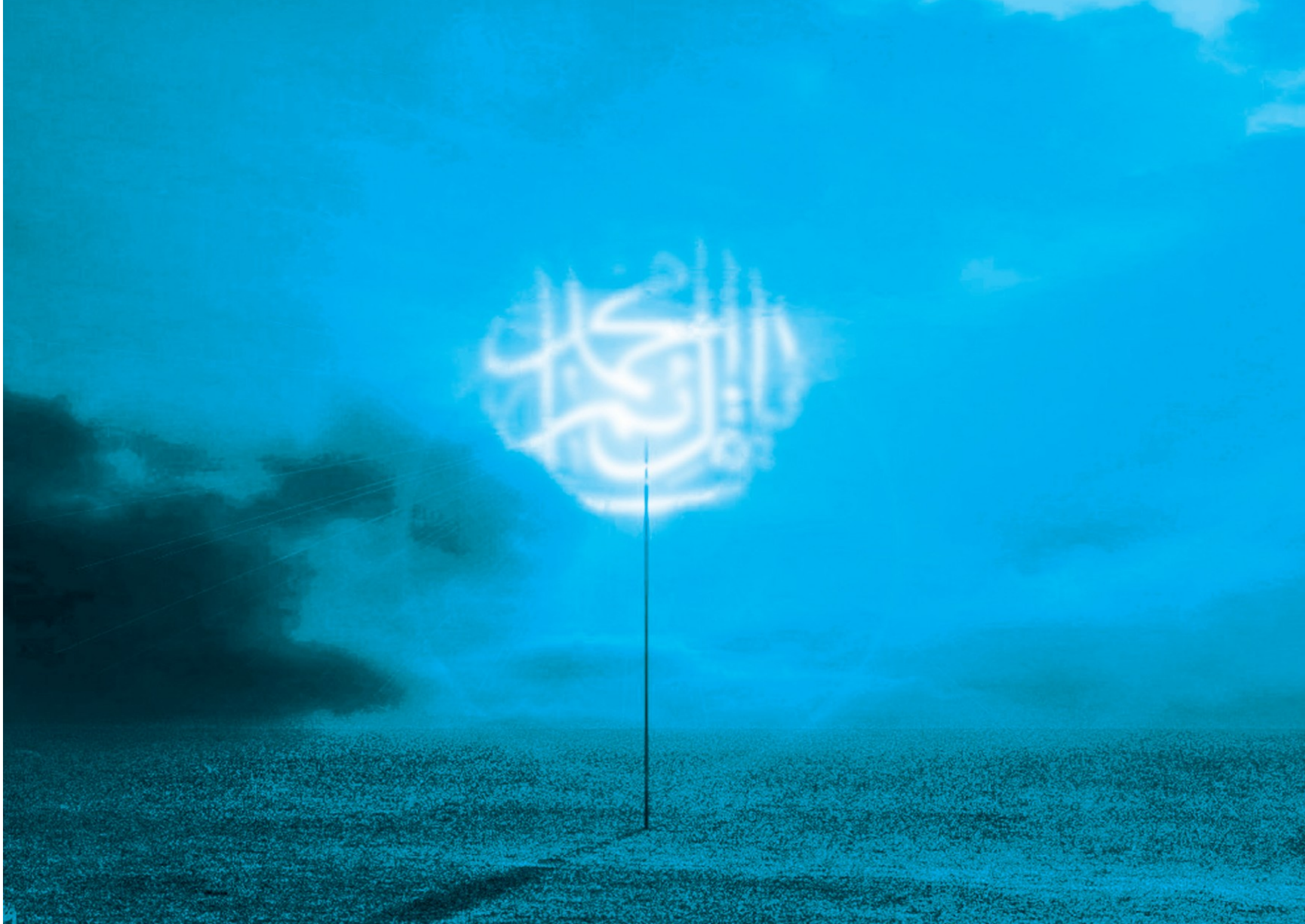

مهدویت و آسیب‌های فرارو

در این نوشتار، می‌خواهیم بدانیم:

۱. چه آسیب‌هایی مهدویت را تهدید می‌کند؟
۲. آیا زمان ظهور مشخص است؟
۳. مهمترین وظیفه ما در عصر غیبت چیست؟

اشاره

هر امر مهم و خطیری، به نسبت اهمیتی که دارد، در معرض خطرهای و آسیب‌هایی است. مقوله مهدویت نیز با تمام آثار مثبت، حیات‌بخش و بهجت‌زایی که دارد، از این قاعده مستثنا نیست؛ از این رو، باید مراقب بود تا این آسیب‌ها مؤثر نیفتد.

هدف این نوشتار تبیین اجمالی برخی از این آسیب‌ها و ارائه راه اصلاح آنهاست.

۱. انتظار منفعلانه؛ برداشتی انحرافی

برخی انتظار را صرفاً حالتی روانی و منفعلانه می‌پندارند و نهایتِ وظیفه خود را در این رابطه، دعا برای فرج می‌پندارند و وظایف خطیری نظیر امر به معروف و نهی از منکر را بر دوش خود احساس نمی‌کنند. پاره‌ای از نتایج این دیدگاه از این قرار است: رکود و سستی، بی‌توجهی به وضعیت جامعه، سر تسلیم فروآوردن در مقابل بدی‌ها و ستم‌ها، بازیچه سیاست‌بازان و منحرفان شدن، مقابله با هر حرکت اصلاحی و...

در مواجهه با چنین نگرشی باید پرسید که مگر ما در زندگی مادی و روزمره، به اندازه نیازمان در باغچه‌ها سبزه و گل نمی‌کاریم، نظم و نظافت ایجاد نمی‌کنیم، سنگ‌های مزاحم را کنار نمی‌زنیم، علف‌هرزه‌ها و میکروب‌ها و آلودگی‌ها را از خانه و اطراف خود دور نمی‌ریزیم و خود و خانواده را در روشنایی قرار نمی‌دهیم؟!

آیا در فصل سرما و پنهانی خورشید، تسلیم سرما و ویروس‌ها می‌شویم یا با آنکه توان تغییر

جریان هوا و فضا را نداریم، وسیلهٔ گرمازا تهیه کرده و خود و فرزندانمان را گرم می‌کنیم: «هر کس به‌قدر همت خود، خانه ساخته.»

حال، چگونه است که وقتی به دین و خصوصاً آموزهٔ فراموش شدهٔ مهدویت می‌رسیم، به‌راحتی رفع مسئولیت می‌کنیم؛ با آنکه اگر هر فردی، جمع‌های کوچک فامیلی و دوستان خود را اصلاح کند، جامعه به اصلاح می‌گراید. در روایتی، امام‌صادق علیه‌السلام به این نوع کج‌اندیشی و کج‌رفتاری پاسخ می‌دهند:

اسماعیل یکی از فرزندان امام‌صادق علیه‌السلام بود که در جوانی از دنیا رفت و شیعیان به‌همراه امام، او را تشییع کردند و به خاک سپردند. ایشان می‌گوید که از پدرم پرسیدم: «پدرجان، دربارهٔ گنهکارانِ ما و غیر ما، چه می‌گویید؟» حضرت فرمودند: «امتیاز و معیار، آرزوهای شما و آرزوهای اهل کتاب نیست؛ هر کس عمل بد و ناپسندی انجام دهد، او را کیفر می‌دهند.» به امام عرض کردم: «عده‌ای معصیت و گناه می‌کنند و می‌گویند ما [به‌بخشش خداوند] امید داریم؛

آن‌ها این‌گونه‌اند تا مرگشان فرا رسد [و تغییر و توبه و بازگشتی ندارند.]» حضرت فرمودند: «اینان گروهی‌اند غوطه‌ور در آرزوهای خویش؛ دروغ می‌گویند و اهل امید و رجا نیستند، زیرا کسی که به چیزی امید داشته باشد، قطعاً در پی تحقق آن است و در طلبش بر می‌آید و آن که از چیزی بیمناک باشد، از آن پرهیز می‌کند و می‌گریزد.»^۱

علاوه‌براین، معنای حدیث پیامبر ﷺ که می‌فرمایند: «خداوند به‌واسطه مهدی، زمین را پر از عدل و داد خواهد کرد، چنان‌که از ظلم و جور پر شده است»^۲ این است که آن حضرت هر وقت بیایند، زمین را پر از عدل می‌کنند. معنای این حدیث این نیست که ایشان زمانی می‌آیند که زمین از ظلم پر شده باشد یا اینکه زمان ظهور حضرت وقتی است که هیچ‌جا اثری از حق و عدل نمانده باشد و عالم، سراسر، سیه از ستم شده باشد. به‌تعبیر دیگر، فساد هدف نیست؛ بلکه

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۶۸.

۲. اعلام‌الوری، ص ۴۲۴؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۳، ص ۳۷.

برای آمدن، آمادگی و عطشِ عدالت باید پدید آید و دیدن فساد و نابسامانی‌ها، خود، انگیزهٔ آمادگی و عدالت‌خواهی است.

جوّ غالب این‌گونه است که در نگاه ابتدایی، می‌گویند که همه‌جا (در ادارات، در خانه و بازار و مجامع جهانی و...) ظلمِ فراوان است و عدالت و حقوق افراد و قانون رعایت نمی‌شود. اما در شب تار هم ستارگانی در آسمان هستند که می‌درخشند، نور می‌دهند و رهنمایند؛ در غیبت امام‌مهدی عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ نیز همیشه منتظرانِ واقعی و زمینه‌سازانی حضور دارند. لذا، امام‌صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ می‌فرمایند: «... نه چنین است؛ به‌خدا سوگند، امر فرَج تحقق‌پذیرد تا هر یک از شقی (بدبخت و ستمگر) و سعید (خوب و حامی حق) به نهایتِ کار خود رسند.»^۱

در خاتمه، سه نکته را یادآور می‌شویم:

۱. کمال‌الدین و تمام‌النعمة، ج ۲، ص ۳۴۶.

اولاً، هیچ نهضت اصلاحی بدون زمینه‌سازی فکری و پرورش نیروهای فداکار میسر نمی‌شود؛ ثانیاً، در قیام امام موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف باید موقعیت خود را مشخص کرده و آن را حفظ کنیم. مبادا انقلابی را به انتظار بنشینیم که ما را نیز در ردیفِ ظالمان و غافلان، کیفر دهد! ثالثاً، باید دانست که پاداش اخروی، نتیجهٔ اعمال نیکِ دنیوی است؛ و این مهم، ربطی به این ندارد که انسان در زمان غیبت، عمر به سر برد یا در عصر ظهور.

۲. افراط و تفریط در ارائهٔ چهرهٔ مهر و قهر از حضرت عجل الله تعالی فرجه الشریف

بعضی از افراد، به دلیل نداشتن نگاهی جامع به دین و بدون بررسی اسناد یا دلایل روایی، به شنیده‌ها و توهمات خود بسنده می‌کنند و از این رو، چهرهٔ قهرآمیزی از امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف ارائه می‌دهند. درمقابل، گروهی دیگر از ایشان شخصیتی تصویر می‌کنند که گویا هیچ مبارزه و جهادی ندارد و همهٔ امور را صرفاً با معجزه و کرامت حل می‌کند. هر دوی این برداشت‌ها، به

وادی افراط و تفریط گراییده‌اند.

امام‌زمان عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ مطابق روایات و سیره پیشینیان صالح خویش، فردی است که برای انسان‌ها از پدر و مادر مهربان‌تر است: «يَكُونُ... أَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَأُمَّهَاتِهِمْ وَ...»^۱ این مهربان‌بودنِ ولیّ خدا، همچون مهر خداوند کریم، حکمتی بزرگ دارد: او به‌مانند طبیعی حاذق است که تیغ جراحی‌اش تنها پس از به‌کاربردن انواع مداواها و سودمند نیفتادنِ آن‌ها، به‌کارِ درمانِ دردهای بشر می‌آید.

۳. طرح مباحث غیر ضروری

عده‌ای با طرح مباحثی غیرمفید یا کم‌ثمر، مانند نحوه ازدواج یا چگونگی مسکن و تعداد فرزندان حضرت، اذهان افراد را از وظایف فردی و اجتماعی خویش نسبت به امام و نیز

۱. شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۸؛ شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا عَلَيْهِ السَّلَامُ، ج ۱، ص ۲۱۳.

زمینه‌سازی لازم برای ظهور ایشان، دور می‌سازند.

البته این پرسش‌ها پاسخ مناسب خود را می‌طلبد، ولی از آنجا که لازمه غیبت، مخفی بودن است و با توجه به ابهام موجود در روایات، نمی‌توان به‌طور قطع نظریه‌ای در این باره مطرح ساخت؛ باین حال، عده‌ای هم خویش را بر این امور قرار داده و از مسائل واقعی و اصلی غافل مانده‌اند.

۴. تعجیل و شتابزدگی

شتابزدگی آفت دیگری است که دامن برخی افراد را گرفته است. نزدیک‌شمردن ظهور، مهیای ظهور بودن و کوشش برای زمینه‌سازی ظهور، بسیار مفید است، اما نباید در این راه شتابزده بود. شتابزدگی ناشی از درکنکردن حکمت و مصلحت خدا عز و جل در این امر است و گاه، یأس و ناامیدی افراد از ظهور حضرت یا گرایش آنان به شیادان و مدعیان دروغین را موجب می‌شود.

امام جواد علیه السلام در این باره می‌فرمایند: «... در زمان غیبت، عجله‌کنندگان و شتابزدگان در امر ظهور، هلاک شوند و اهل تسلیم و صبر نجات یابند.»^۱ نیز، از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت است که فرمودند: «خوشا به حال صابران در دوره غیبت او و استواران در محبت او...»^۲

۵. تعیین وقت ظهور

توقیت یا همان تعیین وقت ظهور از جمله مسائلی است که هر کس دست بدان زند، یعنی زمانی برای ظهور تعیین کند، به تصریح روایات، دروغ‌گو است و باید او را تکذیب کرد. امام باقر علیه السلام در روایتی، به تأکید، فرمودند: «كَذَبَ الْوَقَّاتُونَ، كَذَبَ الْوَقَّاتُونَ، كَذَبَ الْوَقَّاتُونَ»^۳

۱. کمال‌الدین، ۲/۳۷۸، باب ۳۶: «... یهلك فیها المستعجلون و ینجو فیها المسلمون»

۲. بحار الانوار، ۵۲/۱۴۳، «طوبی للصابین فی غیبتہ، طوبی للمقیمین علی محبتہ، الذین وصفهم الله فی کتابه و قال: هدی للمتقین الذین یؤمنون بالغیب»

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۰۳؛ الکافی، ج ۱، ص ۳۶۸.

مَفْضَل، از یاران امام صادق علیه السلام، می‌گوید از امام پرسیدم که آیا قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف وقت معینی دارد تا مردم بدانند. فرمودند: «چنین نیست که خداوند زمانی را برای آن تعیین کرده باشد تا شیعیان بدانند. من نیز برای آن، وقتی مشخص نمی‌کنم و نمی‌شود وقت و زمانی هم بر آن تعیین کرد. آن که زمان معینی برای ظهور ما معین کند، خود را در علم خداوند شریک دانسته و مدعی شده که بر اسرارِ خدا راه یافته و آگاه شده است»^۱

البته امید به نزدیکی ظهور و آمادگی برای آن، امری مطلوب است؛ اما تعیین وقت ظهور را، توسط هر کسی که باشد، باید شدیداً تکذیب کرد. در این زمینه، گاه مطالبی به برخی علما نسبت می‌دهند که با اندکی بررسی می‌توان فهمید که این استناد، صحیح نبوده یا سخن آن عالم، تحریف شده است.

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱.

۶. گمانه‌زنی و تطبیق

عده‌ای بدون آنکه قدرت تشخیص روایات صحیح و ناصحیح را از یکدیگر داشته باشند و صرفاً بر اساس توهمات و بافته‌های ذهنی خویش یا یافته‌های خود از طریق ریاضت‌های غیرمشروع، گمانه‌هایی می‌زنند و هر از چند گاهی، علامتی را بر شخص یا اشخاصی منطبق می‌سازند؛ و در پایان، با تحقق نیافتن امر ظهور در آن دوره، یأس و ناامیدی و حتی استهزاء و تکذیبِ باور به مهدویت را موجب می‌شوند.

۷. تبِ ملاقات‌گرایی

متأسفانه، افراد زیادی تمام همّ خویش را در دیدار با امام‌زمان عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى
فَرَجَةَ الشَّرِيفِ خلاصه کرده‌اند و به دیگران نیز همین را القا می‌کنند؛ گویا شیعه هیچ وظیفه‌ای جز دیدار امام ندارد! غافل از اینکه آنچه مهم است، عنایت و رضایت امام است و گرنه، در قرون اولیهٔ اسلام نیز بسیاری

امامِ زمانِ خویش را دیدند و بر روی ایشان شمشیر کشیدند. دیدار امر مطلوبی است، اما آنچه مهم است و ویژگی منتظران آن امام نازنین است، انجام‌دادن وظایفی است که برای شیعه منتظر در نظر گرفته‌اند.

تذکر دیگر اینکه نباید فراموش کرد که دوران، دوران غیبت است و قرار نیست همه به خدمت امام مهدی عجل‌الله تعالی فرجه الشریف برسند. بنابراین، تأکید زیاد بر دیدار ایشان، باعث ناامیدی از امکان دیدار می‌شود و بذر تکذیبِ باور مهدویت را در دل‌ها می‌پراکند.

۸. رفتار و عملکردهای موهن

متأسفانه، یکی از نبایدهای شایع شده، نام‌گذاری مکان‌ها، خیابان‌ها، شرکت‌ها و مغازه‌های متعدد به یکی از القاب امام مهدی عجل‌الله تعالی فرجه الشریف است؛ آن‌هم بدون لحاظ کردن کارآیی این مکان یا تناسب آن نام با نوع فعالیتی که در آنجا انجام می‌شود. برای مثال: «گوشت ولی عصر»

یا «آژانس بقیه الله» و نام‌گزاری‌های دیگر از این سنخ، درواقع، توهینی آشکار به ساحت صاحب‌الزمان عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف می‌باشد.

یکی دیگر از رفتارهای موهن این است که در مناسبت‌های مذهبی نظیر نیمه‌شعبان، به‌بهانه سالروز تولد حضرت مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف و شادبودن در شادی اهل بیت علیهم‌السلام، در برخی اوقات، جشن‌ها و مجالس گناهی به‌راه می‌افتد که با آهنگ‌ها و اشعار سخیف، ساختن مجسمه‌های حیوانات و... پرشور می‌شود. این اعمال، شایسته مؤمنان نیست.

۹. مدعیان دروغین

همیشه کسانی بوده‌اند که در برابر گوهری ناب، بدل آن را ارائه کرده‌اند. همان‌گونه که در مقابل پیامبران، مدعیان دروغین پیامبری قد علم کردند، در بحث مهدویت نیز چنین اتفاقی

بی‌بصیرت را به وادی گمراهی کشانده‌اند. متأسفانه، عده‌ای برخلاف تأکید فراوان روایات و استدلال‌های عقلی مبنی بر رجوع به کارشناسان و فقها در دوران غیبت، به بیراهه‌هایی مانند حلقه‌های دراویش، گرایش می‌یابند و با طی ریاضت‌ها و سیر و سلوک‌هایی که در دین نیامده و برخلاف سنت پیامبر گرامی اسلام ﷺ و ائمه اطهار علیهم‌السلام است، دیگران را نیز به ابتهاج‌ها و لذت‌های روحی فرامی‌خوانند. سردمداران این گروه‌ها خود را جانشینان وحی قلمداد می‌کنند و افراد پیرو خود را از وظایف اصلی خویش باز می‌دارند.

۱. پیروی نکردن از نواب عام

اطاعت از نایب عام آن حضرت که خود عنایتی الهی و فرصتی مکتبی است، نزد برخی افراد به مقابله تبدیل شده است و در برابر ولایت فقیه جامع‌الشرایط و مرجعیت شیعه در عصر غیبت کبری (به‌عنوان نایب عام امام‌زمان عجل‌الله تعالی فرجه الشریف) موضع‌گیری می‌کنند و وحدت بر محور ولایت را

رعایت نمی‌کنند و از تبعیت دستورات دینی و اجتماعی او سر باز می‌زنند؛ با وجود آنکه اطاعت از ایشان در احکام اولیه و ثانویه، چنانچه در جای خود با دلایل نقلی و عقلی ثابت شده است، واجب است.

۱۱. کم‌رنگ‌شدن انگیزه‌ها

به‌نظر می‌رسد از جمله آسیب‌های دینی در حوزه مهدویت، کم‌رنگ‌شدن انگیزه‌های خدایی و معنوی و به‌نوعی کاهش وجدان کاری در تحقیق و تبیین و تبلیغ فرهنگ پویای مهدویت است و جای خالی استغاثه به درگاه پروردگار ﷻ و انس با آن حضرت، در اندیشه و عمل و به‌دور از خودبینی و خودنمایی مشهود است. نتیجه این آسیب جدی، کاهش تأثیرگذاری و ناکارآمدی تربیتی این تفکر هدایتگر است.

... و اکنون: راه اصلاح

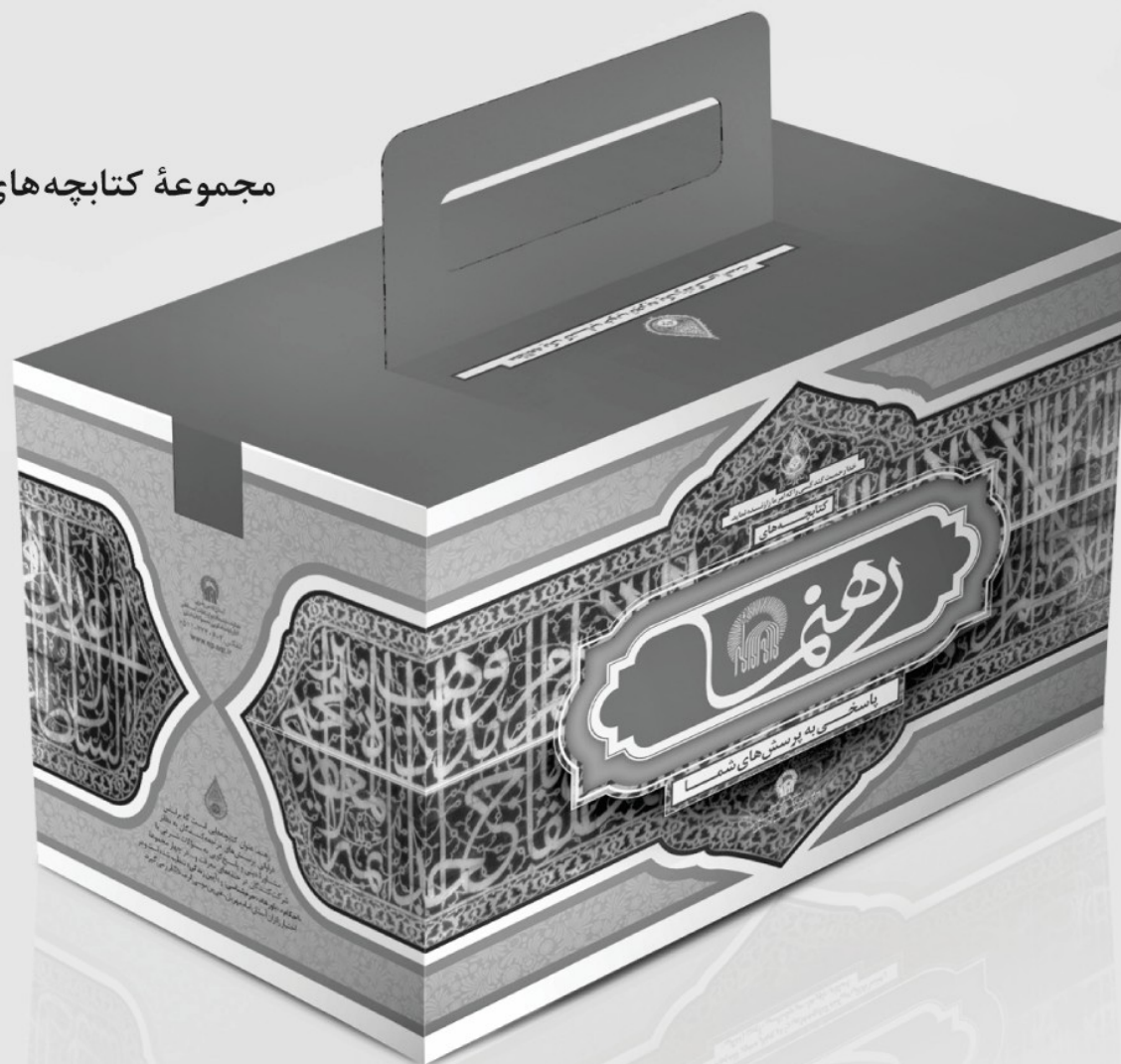
۱. مهم‌ترین و اصلی‌ترین راه مبارزه، حساسیت‌ورزیدنِ علما و متفکران نسبت به ورود خرافات و مبارزه جدی و به‌موقع و مؤثر با این آسیب‌هاست؛
۲. آشنایی با دین و سیره اهل‌بیت علیهم‌السلام انسان را از بسیاری انحرافات بیمه می‌سازد؛
۳. یافتن بصیرت در حوزه سیاست و دشمن‌شناسی و باخبری از آنچه در عرصه جامعه رخ می‌نماید، می‌تواند دست پنهان استکبار و سیاست‌بازان را در ایجاد فرقه‌ها و گروه‌های منحرف و افراد سودجو در جامعه اسلامی نمایان سازد.

برای مطالعه بیشتر

۱. حکومت جهانی مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، آیه‌الله مکارم شیرازی،
۲. دادگستر جهان، آیه‌الله ابراهیم امینی.
۳. نشانه‌هایی از دولت موعود، نجم‌الدین طبسی، بوستان کتاب.
۴. زمینه سازان ظهور، خدامراد سلیمیان کتابچه رهنما، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ش ۳۳.
۵. سیمای حکومت مهدوی عجل الله تعالی فرجه الشریف، رحیم کارگر، کتابچه رهنما، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ش ۶۵.
۶. پناه اهل زمین، علیرضا مستشاری، کتابچه رهنما، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ش ۳۷.
۷. نیک‌شهر مهدوی، محمدحسین پورامینی، کتاب دین، نشاط و زندگی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

مجموعه کتابچه های رهنما

استادان و محققان برجسته
در زمینه های مختلف
فلسفه، ادبیات، تاریخ، هنر
و علوم اسلامی
در این مجموعه کتابچه ها
به بررسی و تحلیل عمیق
موضوعات مهم و اساسی
فکر اسلامی پرداخته اند
و با ارائه دیدگاه های نوین
و کاربردی، راه های
پیشرفت و توسعه
فکر اسلامی را
نشان داده اند.

نسخه دیجیتال رهنا

مرکز پخش: مشهد مقدس، نیش ورودی باب الجواد علیه السلام
فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.